

21. ԴԱՎԹԻ ՀԵՔԻԱԹԸ

Ժամանակով մի թաքավոր ա ըլնում, իրա նազըրին ասում ա.— Վե՛ր, դարբշի ղըլըղ հաքնենք, էթանք մեր երկիրը ման գանք, տենանք ի՛նչ կա երկրումը:— Թաքավորը իրա նազրի հետ դարբշի ղըլըղ են հաքնում ու էթում: Շատ ու քիչը աստված գիտի, էս գեղից էն գեղը, էս քաղաքից էն քաղաքը, մի օր մթնում ա՝ մի գեղում ղոնաղ են ըլում: Նախըջին հանդիցը գալուա, դե որ իրանք դարբիշ են, ասում են. «Նախըջուց տեղ ուզենք, ըլենք նախըջուն ղոնաղ»:

Ասում են.— Բարի իրիկուն, նա՛խըջի:

Ասում ա.— Բարո՛վ, հազար բարով դարբիշ բարեք:

— Նախըջի՛, — ասում ա, — էս քշեր մեզ մի տեղ տու, վե գանք:

Ասում ա.— Համեցե՛ք, ինչն ա բոլ՝ հացն ու ջուրը:

Վեր ա ունում էտ մարթկերանց տանում ա իրանց տուն: Նախըջին իրա մեզարը վերցնում ա; էթում գեղից հաց կիտում, բերում տուն, ասում ա.— Ա՛յ կնիկ, վեր հաց բեր ուտենք:

Կնիկը հացը բերում ա, ուտում են, խմում են, քնելու վախտն էլ՝ պառկում քնում: Քշերվա մի վախտը էս դարբիշը տենում ա, որ էս կնիկը էրեխով ա՝ տնքում ա, ասում ա.— Նախըջի ախպեր, ուրիշ բան չմտածես, դու մեր ախպերն ես, կնիկդ էլ մեր քիրն ա, մենք էրկսով տղեն կառնենք, կազատենք, էլ էս կես-քշերին ում ղոտն էթաս, ում ասես, որ տատմեր գա. աստված տվել ա, որ մենք ամեն բան գիտանք:

Ժրաքը վառում են, կուռը բռնում են, դեռ ման ածում, դեն ման ածում, ազատվում ա, բերում ա մի տղա: Ընչար հանգը-հունգը՝ քշե-
րը լիսանում ա:

Առավոտը դարբիշն ասում ա.— Նախըլի ախպե՛ր, դու կէթաս քու նախրի աղաքը, մենք էլ կէթանք մեր բանին՝ ընչար ութ օր, ութ օրից ետեա մենք կգանք, էն վախտը էրեխեն էլ կհալալենք՝ կմկրտենք, ամեն ծախսն էլ մեր վրա կըլի:

— Ես,— ասում ա,— թաքավոր եմ, էս էլ իմ նազիրն ա, ուրիշ քան շմտածես. իմ խորուրթը քու մոտ մնա, առ էս էրկու մանեթ փողը տան վրին ծախս արա, մենք էթում ենք:

Դարբըշները վեր են կենում ու էթում են: Պտըտում են, ութ օրից ետը էլի գալիս են. գալիս են ասում.— Բարի իրիկում, նախըլի ախպեր, ա՛յ քիր, լա՛վ եք:

— Լավ ենք, փառք աստու:

— Նախըլի ախպե՛ր,— ասում ա,— դե գնա տերտերին ասա, թող գա էս էրեխին մկրտի:

էթում ա, տերտերին կանչում ա, գալիս ա:

— Ողջո՛ւյն:

— Օրհնյա տե՛ր,— ասում ա,— տերտեր ջա՛ն, պատահել ա՝ մենք էկել ենք էս մարթի տունը, էս մարթի կնիկը ազատվել ա, հըմի մենք մոննաթ ենք անում, որ էս էրեխին մկրտես:

Տերտերը էդ էրեխին մկրտում ա, անումը դնում ա Դավիթ, թաքավորն էլ ըլում ա քավոր: Տերտերին ինչ որ հասնելու ա՝ տալիս են, տերտերը թողում ա էթում ա:

Մնում ա էքսի առավոտը, էտ մարթիկը պըտի էթան, էս թաքավորը հանում ա մի բազմանդ՝ տալիս ա իրա սանամորը, ասում ա.— Սա՛նամեր, եփ որ տղեն մեծանա, էթա ուրիշ երկրներ, էն վախտը էս բազմանդը կկապես կռնիցը, նոր ճամփու կդնես: Որ ինձ էլ չպատահի, իմ ազգին կպատահի՝ կպահեն:— Ասում են ու թողում էթում դարբըշները:

Անցնում ա մի տասը, տասնէրկու տարի: Տղեն մեծանում ա, տենում ա՝ իրանց գեղացիք էթում են ուրիշ երկրները ֆահլութուն անելու, ինքն էլ իրա մորն ասում ա.— Ես էլ պըտի էթամ, բո՛լ ա, քիչ հերս նախըլի ըլի, ես էլ՝ հորթարած:

— Դե,— ասում ա,— ա՛յ որթի, դու գիտաս. որ էթում ես, արի,— ասում ա,— քու քավորդ մի բազմանդ ա տվել, կապեմ կռնիցդ, գնա:

Բազմամեղը կապում ա տղի կռնիցը, տղեն ասում ա.— Մնա՛ք բարին, ես էթում եմ:

Ընկնում ա ճամփեն էթում: Շատն ու քիչը աստված գիտա, մի վայրենի շուրմ մի ջրֆոր ա ըլում. մի ջհըղի տղա էկած ա ըլում, էդ ջրֆորի վրա նստած: Էս տղեն տենում ա էդ տղին, ասում ա.— Բարեօ՛ր, ախպեր:

— Բարով, հազար բարի՛:

— Ախպեր ջա՛ն,— ասում ա,— ո՛ւր ես էթում, ո՞րդիանցի ես:

— Ախպեր,— ասում ա,— Ուշականցի եմ ես:

— Ո՛ւմ տղեն ես:

Ասում ա.— Նախըչի Մեղքոյի:

— Մորդ անունն ի՞նչ ա:

Ասում ա.— Վառա ա:

— Քու անըմը ի՞նչ ա:

Ասում ա.— Դավիթ:

— Է՛հ, էս հենց իմ ախպերն ա: Ա՛յ տնաշեն,— ասում ա,— ես էլ Աշտարակցի եմ, նախըչի Կարոյի տղեն եմ, մորս անըմն էլ Համադ ա, իմ անըմն էլ Դավիթ ա: Արի ըլենք ես դու ախպեր:

— Ըլե՛նք, ըլե՛նք:

— Դե արի տենանք ո՞րըս ենք էս ջրֆորիցը ջուր հանում, որ հաց ուտենք, խմենք, էթանք:

Մեղքոյի տղեն ասում ա.— Ծս պուճուր եմ, դու մենձ ես ընձանից. ես ջուրը կհանեմ, հաց կուտենք, կխմենք, կէթանք:

Տղին կախ ա անըմ ֆորը, ջուրը հանում ա, դնում ա դրադ, ասում ա.— Դե ինձ էլ հանա:

Ասում ա.— Չէ՛, չեմ հանիլ:

— Ա՛ ջանում,— ասում ա,— խի՞ չես հանում, ես քեզ ի՞նչ եմ արել: Աստու սիրու խաթեր, ինչ որ ուզես՝ կտամ, թաք՛լի ինձ հանես,

Ասում ա.— Եփ որ էդ կռիդ բազմամեղը կտաս ինձ ու երթում է կուտես, որ մարթի չասես՝ կհանեմ:

Ասում ա.— Ա՛ռ քեզ:

Ասում ա.— Երթում կեր, որ էլ մարթի չասես:

Ասում ա.— Մարթի չեմ ասի. եփ որ մեռնեմ, Քրիստոս զա դատաստան, կասեմ:

Տղին հանրմ ա, առնրմ բազմանդը կապըմ իրա կոնիցը, ընկ-
նրմ են ճամփա: Շատ ու քիչ՝ աստված գիտա, էթըմ են մի թաքա-
վորի քաղաք: Էնտեղ մի քարվանսարըմ մի օթախ են բռնըմ, քշերը՝
քնըմ, ցերեկը՝ էթըմ բանելու: Մի կիրակի օր էթըմ են քաղաքը
ման գալու: Էթըմ են թաքավորի պալատը մտիկ անելու: Դես են
մտիկ անըմ, դեն են մտիկ անըմ: Թաքավորը իրա բալկոնըմը կան-
նած ա ըլըմ, տենըմ ա, որ էրկու տղան կաննած են, համա էն մընի
կռանը բազմանդ կա: Ծառային ասըմ ա.— Գնա՛ էն կաննած տղին
ասա: «Թաքավորը կանչըմ ա քեզ»:

Ծառեն էթըմ ա, ասըմ ա.— Ա՛յ տղա, ա՛րի, թաքավորը քեզ
կանչըմ ա:

Տղեն իրա հընգորը ասըմ ա.— Ըստի կա՛ց, էթամ տենամ՝ թա-
քավորը ի՞նչ ա ասըմ:

Էթըմ ա թաքավորի կուշտը, թաքավորին գլուխ ա տալի:

— Թաքավորն ապրած կենա,— ասըմ ա,— ի՞նչ ես ասըմ:

— Ա՛յ տղա,— ասըմ ա,— ո՞ր երկրիցն ես:

Ասըմ ա.— Ես էրեվանու երկրիցն եմ, Ուշական գեղիցը:

— Ընտեղ,— ասըմ ա,— ո՞ւմ տղեն ես:

Ասըմ ա.— Նախըջի Մելքո կա, նրա տղեն եմ:

— Քու անըմը ի՞նչ ա:

— Իմ անըմը Դավիթ ա:

— Լա՛վ, մորդ անըմը ի՞նչ ա:

— Մորս անըմը Վառո ա:

— Քանի տարեկան կըլես դու:

— Տասն իրեք տարու մեջն եմ:

— Ա՛յ տղա, խի՞ ես ըտենց մենձացել, հալիվորել, միրուքդ
էկել ա:

Ասըմ ա.— Թաքավորը սաղ ըլի, աչքս բաց արի՝ հերս նախըջի
էր, ես էլ ֆորթարած, քյասբութունը ինձ էս օրը քցեց: Իլլաճա կտըր-
վեց, բաց եմ թողել, էկել էս երկրները:

Թաքավորը ասըմ ա.— Բա էն տղեն քու ի՞նչն ա, որ ընտեղ
կաննած ա:

— Հարկանի տղեն ա, իմ հընգերն ա:

— Դե,— ասըմ ա,— գնա՛, էն տղին ասա, թո էթա իրա բա-
նին, դու արի իմ կուշտը, ինձ տղա ի՛լ. դու իմ սանիկն ես, էդ էլ
իմ տված բազմանդն ա: Ես ասել եմ՝ եփոր իմ սանիկը գա ինձ

հասնի, ես նրան ինձ որթի պըտի շինեմ, իմ թաքավորութունն էլ տամ նրան:

Տղեն գնաց հընգորը ասեց, թե.— Դա՛վիթ, դե դու գնա քու բանին կաց. վախի՛լ մի, թաքավորը ինձ իրան տղա ա շինըմ¹. եփոր բանն էլավ, ինչ որ սիրտդ ուզի՝ ես կտամ քեզ: Դե գնա՛, արխեին կաց:

Հընգերը գնաց իրա տեղը, ինքն էլ գնաց թաքավորի կուշտը: Թաքավորը ղրկեց դրան համամ, թամուզ լեղացրին, բերին թամուզ շորեր հաքցրին, արին թաքավորի տղա: Մնաց մի էրկու շափաթ, մի ամիս քտեղ, թաքավորը մտածեց, ասեց.— Արի՛ սրան պսակենք, ժամանակին իմ թաքավորութունն էլ տամ սրան:

Վազիրն ու նազիրն ասեցին.— Լավ ես ասըմ, թաքավոր, համա խոսքը տղինն ա, կանչենք հարցնենք, տենանք ո՛ւմ ախչիկն ա առնըմ:

Թաքավորն ասեց.— Շա՛տ լավ:

Կանչեցին տղին, ասեց.— Ո՛րթի, ես ուզըմ եմ քեզ հարսանիք անեմ, մի լավ մարթի ախչիկ ուզեմ, որ դու ըլես իմ թախտի թաքավոր, նա էլ ըլի թաքուհի:

Ասեց.— Թա՛քավոր, դու գիտաս:

Ասեց.— Ես գիտամ, համա բանը քեզանըմ ա, տենանք ո՛ւմ ախչիկն ես ուզըմ:

Ասեց.— Թաքավոր, ախր էդ ձեր բանն ա, ես ի՞նչ ասեմ:

Ասեց.— Որթի, դու պըտես ասիլ, ա՛սա:

Ասեց.— Թաքավոր, որ ինձ ես հարցնըմ՝ շատ զոռ ա իմ ասածը:

Ասեց.— Ասա՛, որթի, ինչ որ ասես՝ կկատարեմ:

Ասեց.— Թաքավոր, որ ինձ ես ասըմ՝ ես առնըմ եմ Գյուլինան-Բանովչին¹:

Ասեց.— Ա՛յ հա՛յ, էդ շատ դժվար ա, ա՛յ որթի:— Ասեց.— Նազրի ախչիկն առ, վազրի ախչիկն առ, յա մի ուրիշ թաքավորի ախչիկ առ, թե չէ ո՛վ կարա բերի Գյուլինան-Բանովչին:

Ասեց.— Թաքավոր, եփ որ ինձ իրավունք տաս՝ ես բերե՛լ կտամ:

Ասեց.— Ես շատ ուրախ կըլնեմ, իրավունք ունես:

¹ Դեղնագույն վարդին, (ծառք. բանահավաքի):

— Մարթ ղրկենք,— ասեց,— իմ հընգորը կանչենք, իմ հընգե-
թը շատ ղոշաղ ա, նա կրերի:

— Մարթ ղրկա՛, թող կանչեն գա:

Ասեց.— Թաքավոր, ես ինքս կէթամ կրերեմ տղին:

— Դե գնա՛,— ասեց:

Դուռ էկավ, գնաց իրա հընգոր կուշտը.— Բարի իրիկուն,
ա՛խպեր,

— Բարով, հազար բարի:

— Էհ, մո՞նց ես, լա՛վ ես:

— Լավ եմ, էլի, ապրում ենք. էս շափաթ մի իրեք մանեթ փող
եմ առն:

— Վախիլ մի, ադա, աստված որ աշողացրել ա՝ իրեք մանեթի
տեղակ իրեք հազար մանեթ կտամ քեզ, ճամփու կգնեմ:— Ասեց.—
Ադա, գիտա՞ս ինչ կա:

— Ի՞նչ:

— Քեզ շատ թաքավորի կշտին գովացել եմ, ասել եմ ըսենց
ղոշաղ տղա ա իմ ախպերը: Էկել եմ քեզ տանեմ, որ էթաս ինձ
հըմար ախշիկ ուղես:

— Հա՛յ տնաշեն, ես ո՞րտեղան ախշիկ ուղողն եմ: Ծա ի՞նչ
գիտամ ախշիկ ուղիլը:

— Այ տունդ շինվի, ի՞նչ ես վախում, ինչ որ քե կասենք՝ դու
էն արա: Տանում եմ քեզ, որ թաքավորը քեզ հընանչի, որ էն ժամա-
նակը, որ ես թաքավոր ըլեմ՝ դու էլ ըլես իմ նազիրը:

Թե.— Դեհ դու գիտաս, ախպեր, որ ասում ես՝ էթանք:

Վե կացան իրանց այնոյինը վե կալան, գնացին թաքավորի
կուշտը:

Գնաց տղեն թաքավորին գլուխ տվուց, կաննեց, ասեց.— Թա-
քավորն ապրած կենա, ի՞նչ ես ասում:

Թաքավորն ասեց.— Ծա քեզ ասում եմ, որ էթաս Գյուլինան-
Բանովչին ուղես իմ սանիկին. գնա՛, ինչ որ սիրտդ ուղում ա, վե
կալ ու գնա:

— Թաքավորը սաղ ըլի,— ասեց,— ես ո՞նց էթամ, դու թա-
քավոր ես՝ չես կարում, որ զորք ունես, զոռ ունես. ես ի՞նչ անեմ՝
ոչ մարթ ունեմ, ոչ փող:

Սանիկն ասեց.— Սուա կաց, գնա՛, մի վախիլ, ես քեզ տեղը
կասեմ, ուղում եմ քեզ լավ մարթ շինեմ, ինչ ուղում ես՝ ուղի, գնա՛:

Ասեց.— Թաքավոր, որ ախպերս ասըմ ա՛ կէթամ, համա դարիս տղա եմ, ինձ մի տասը օր ժամանակ տու, մի հազար մանեթ՝ էլ փող տու, ուտեմ, խմեմ, էս քաղաքը մահ գամ, մարթ ճընանչեմ, որ նոր էթամ։

Թաքավորն ասեց.— Շատ լավ, հազար մանեթ տվե՛ք էդ տղին։
էդ տղեն գլուխ տվուց ու դուռ էկավ, գնաց քաղաքը. օրը հարիր մանեթ էդ քաղաքըմը ծախսեց՝ ուտըմ էր, խմըմ, դափով, զուռնով քեֆ անըմ։ Ինն օր քեֆ արեց, մնաց էն մի օրը, մեկ էլ հարիր մանեթ փող։

Տղեն առավոտը վե կացավ, էրեսը լվաց, ասեց.— Ա՛ստված, էսօր հարիր մանեթը ո՞րտե պըտի ուտեմ։

Գնաց քաղաքի դրաղին, տեհավ մի մկիտանի դուքան կա.— Բարիլո՛ւ, — ասեց, — խազեին։

— Բարո՛ւ, հազար բարի։

Ասեց.— Խազեին, մի տրիցատկա արաղ բե՛,

Արաղը բերուց։

— էրկու թաս էլ բե, — ասեց։

Լցրուց էրկու թասը, մինը ինքը վե կալավ, մինն էլ տվուց մկիտանչոմ։

Ասեց.— Սաղ ըլես, խազեին, աստված բարու հետ ըլի։—

Ասեց.— Խմա՛, խազեին, էտ էլ դու խմա։

Մի մին էլ խմեցին, հանեց արաղի փողը տվուց՝ տասը մանեթ։

— Ա՛ռ, խազեին, ես սաղ ըլեմ քու հըմար։

Խազեինը առավ փողը, դրուց դալիսը։ Ինքը մտքի հետ ընկավ. դաֆիլ տեղ էթալը միտքը ընկավ։ Ձեռը դրուց անգաջին, մտածեց։

Խազեինն ասեց.— Ա՛յ տղա, խի՞ ես ըտենց երկար մտածըմ, վախըմ ես տասանոցդ ուտե՞մ։ Արաղի գինը մի աբասի ա, մնացածը ետ կտամ։

Ասեց.— Խազեին, դրա հըմար չեմ մտածըմ, — ասեց, — ես դարդ ունեմ։

Ասեց.— Ա՛յ որթի, ի՞նչ ա դարդդ։

Ասեց.— Թաքավորը ինձ ղրկըմ ա էթամ Գյուլինան-Բանովչին բերեմ։ Տասն օր մհուլ ի առել. էսօր թմամըմ ա, էքուց պըտի էթամ, չեմ գիտըմ, թե ի՞նչ անեմ։

Ասեց.— Վա՛յ, այ որթի, էդ ինչ դժվար բան ա. էդ թաքավորը ինքը խի՞ չի էթըմ, որ քեզ պես մի գլաղի ա ղրկըմ։

Ասեց.— Իմ հընգորն ա ուզըմ էդ ախշիկը, իմ հընգերն էլ ինձ
ա ղրկըմ:

— Ա՛ տղա,— ասեց,— քու ու քու հընգոր մեշ բան կըլի, դու
կարա՞ս էդ ախշիկը բերել:

— Ի՞նչ անեմ, որ ղրկըմ են՝ պըտի էթամ, էլի:

— Դե որ պըտի էթաս, ա՛յ որթի, ես պատվերը քի կասեմ:

Ասեց.— Պըտի ծովով էթաս, մի հատ,— ասեց,— ծովի ղրաղին
գլամի շինել կտաս, որ մեշը սադա չամ-չրաղից ըլի. նրա մեշին վե
կունես մի տարեն ուտելիք, ետո քեզ համար վե կունես տասնէրկու
ձեռք թամուզ թաքավորական շորեր, էնու գլորա էլ փող վե կունես.
վախի մի, թաքավորից ինչ ուզես՝ կտա, թաքի էն ախշիկը բերես:
Վե կունես,— ասեց,— մի ուրաք, մի սղոց, մըն էլ մի կծիկ թել,
որ ընշար հազար մղոն երկար ըլի: Ըստոնք որ թաքավորը տվուց,
պրծավ, ընդիան որ նստես գլամին, առաշին սըֆթա մի ձուկ ըռաստ
կդա, էն ձկանը քցա ջուրը. ընդիան որ գնացիր, մի ջուր ա գալի՝
մտնըմ ա ծովի մեշը, ինչքան մըշիմ կա՝ թոփ են էլել ընտեղ, սղո-
ցով մի ծառ կկտրես, ուրաքով կտաշես ու կդնես էն ջրի վրեն, որ
մըշըմենը անց կենան: Էն մըշըմենը ժամանակով քեզ կհարկա-
վորին: Էնտեղան էլ կէթաս կտենաս, որ մի մենձ ծառի վրա մի
Ջմբուլթ ղշի բուն կա, նրա ճուտերը ամեն տարի օցը ուտըմ ա,
ընտեղ բուսուն կպահես, օցին կսպանես, էն Ջմբուլթ ղուշը քեզ
կհարկավորի: Ետո ընդիան էլ կէթաս մի ծովի ղրաղին, մի ծառի
վրի աշխարքը ինչ ղդար մեղրաճանճ կա՝ հավաքվել են ընտեղ, էն
թելի տուտը կկապես էն ծառիցը, մի տուտն էլ ձեռիդ կպահես ու
գլամին կքըշես, կէթաս՝ ծովի միշին մի կղզի կա, էն կղզումը մի
ծեր, հալիվոր մարթ կա, կէթաս նրան բարով կտաս, նա քու բարովը
կառնի, քեզ կօրհնի ու կմեռնի, նրա տեղն ընտեղ կփորես, կդնես
փոսի մեշը, ֆողը վրա կտաս, նրանից եննա էլ դու գիտաս, կէթաս,
կընես Գյուլինան-Բանովշի քաղաքը, ինչ կանես՝ կանես:

Էն օրն էլ մթնեց, գնաց իրա տեղը քնեց. առավոտը լիսացավ,
շատ թեզ թաքավորի մարթն էկավ կանչեց տարավ. գնաց թաք-
վորի կուշտը, թաքավորն ասեց.— Հը՛, ա՛յ տղա, պրծա՞ր, քեֆդ
արիր, վերշացրիր, լավ մարթիկ ճանչցի՞ր: Հըմի ի՞նչ ես ասըմ,
կէթա՞ս:

— Թաքավորը սաղ ըլի, կէթամ, ընշի՞ հըմար շեմ էթա:

Թաքավորն ասեց.— Որթի, դե ուզա՝ տենամ ինչ ես ուզելու
քու ճամփի հըմար:

Ասեց.— Թաքավորը սաղ ըլի, քեզ էլ հայտնի ա, որ պըտի ծովովը էթանք:

Ասեց.— Հայտնի ա, որթի:

— Ես ուզըմ եմ,— ասեց,— ծովի դրաղին մի գյամի պատրաստեն, շատ լավը, մեշը շամ-շրաղից:

Ասեց.— Էլ բան ուզա, որթի:

— Նրա մեշն,— ասեց,— մի տարեն ուտելիք, իմ ու իմ գյամ-շու հըմար ուզըմ եմ տասներկու ձեռք շոր, մինը մնիցը լավ, ուզըմ եմ մի տասը հազար մանեթ փող, մի սղոց, մի ուրաք, մի կծիկ թել, ունենա հազար-հազար արշին երկարութուն, ինձ հըմար մի լավ թուր, մի բահ, մի քլունգ, էլ ոչինչ բան չեմ ուզըմ:

— Դե,— ասեց,— գնա, հինգ օրից եննա պատրաստ կըլի ամեն բանը:

Հինգ օրը թամամեց, տղին կանչեցին, լավ պատիվ տվին, ճամփու քցեցին, գնաց: Նստեց գյամու մեշը, ընկավ ծովի էրեսը: Տղեն ասեց.— Գյամշի, ուշըդ վրեդ պահա, մի մենձ ձուկը պըտի գա առաչներս, չոլումը վեր ընկած:

Գյամշին մտիկ անելով էթըմ էր, Տեհավ ձուկը դրաղին վեր ընկած ա, ասեց.— Թաքավորի որթի, հրե՛ս ձուկը:

Թաքավորի տղեն ասեց.— Գյամին կաննացրա:

Գյամին կաննացրին, թաքավորի տղեն գյամուցը վեր էկավ, ձուկը թու արեց, քցեց ջուրը. ձուկը ծովիցը ձեն տվուց, ասեց.— Գնա՛, մի վախիլ, թաքավորի որթի:

Եննա գյամին քշեցի՞ն, գնացին մի առվի թուշ էլան: Տեհան որ աշխարհը ինչ ղըդար մըշիմ կա՛ ըտեղ թուփ ա ըլել: Ասեց.— Գյամ-շի, կաննացրա գյամին:

Տղեն գյամուցը վեր էկավ, գնաց սղոցով մի մենձ փետ կտրեց, ուրաքով էրեսը տաշեց, քցեց էտ առվի վրին: Մըշմենըն ընկան ճամփա ու գնացին: Ետի մի մըշիմը իրա ոտը կտրեց, տվուց տղին, ասեց.— Առ էս ոտս, գնա՛, աստված քեզ հետ, մի վախենալ, ինչ վախտ որ նեղ տեղ ընկենս՝ մեզ իմաց տու:

Էլի գյամին քշեցին, գնացին մի մենձ ծառի ռաստ էկան: Տեհան դրուստ դրա վրին մի մենձ Զմբուլթ ղշի բուն կա. ճուտերը մեշն են, միայն ղուշը ըտեղ չի: Ասեց.— Գյամշի, գյամին կաննացրու՛ տենանք:

Ինքը գնաց ծառի տակը, ընտե մնաց մի հիփեք օր, կացավ:

թաքուն, բուռուն քաշեց: Տեհավ ըհը՝, հրես վիշապն էկավ, վիշապը ուղեցավ ծառը նի ըլլիլ՝ էն սհաթը թուրը քաշեց, վիշապին տվուց, մեշտեղից էրկու կտոր արուց, հենա մանդր-մանդր կոտորեց թրով, ինքը քաշվեց մի շվաք, քունը տարավ՝ քնեց: Ծառը թեքվել էր. իրիկ-նապահ էր, դուռը իրա տեղից էկավ, հեռվանց տեհավ, որ մի հողածին իրանց ծառի տակին քնած ա: Ասեց.— Ա՛յ հա՛յ, էս ա ամեն տարի իմ ճուտերը ուտըմ, իմ թշնամին էս ա:— Գնաց, որ մի ահագին քար ճանկերով վեր ունի, բերի քցի գլխին:

Աստու հրամանքովը իրա ճուտերը լիզվավորեցին.— Ամա՛ն, ա՛յ մեր, մեղ ազատողը դա ա, դրան մի սպանի:

Մերն իրա ճուտերին լսեց, գնաց ճուտերի կուշտը, ճուտերն ասեցին.— Ա՛յ մեր, դե մտիկ արա, տես վիշապի ջանդաքը ինչդար ա կոտորել, ըստեղ վեր ածել:

Մերը տեհավ վիշապի ջանդաքը, գնաց տղի վրեն թեք հով բռնեց, տղեն քնեց: Տղեն աչքը բաց արուց, զարդանդեց. դուշն ասեց.— էլ մի վախենալ, թաքավորի որթի, ինչ որ ուզըմ ես՝ ուզա:

Ասեց.— Ղո՛ւշ, հեշ բան չեմ ուզըմ:

Ասեց.— Դե առ էս իմ բմբուլից մինը տամ, ես որ նեղ տեղ կընկնես՝ ինձ իմաց կըտաս:

Տղեն բմբուլն առավ, գնաց նստեց գյամին, գյամին քեց գնաց: Գնացին էն ծառին հասան, որ մեղրաճաճները սաղ էլ ըտեղ ին թուի էլել, Տղեն թելի մի տուտը կապեց ծառիցը, մի տուտն էլ կապեց գյամուց, գյամին քեցին: Գնացին հասան էն կղզին: Տղեն գյամուցը վեր էկավ, գնաց ըտեղ, տեհավ որ դրուստ հալիվորը ըտեղ ա:

Ասեց.— Բարի օր, բարի:

Թե.— Բարո՞ւ, հազար բարին, բալա ջան: Աստված քեզ աշողութուն տա, աստված օրհնի քեզ: Ես մեռնըմ եմ, ինձ կթաղես:— Ասեց ու հալիվորը մեռավ:

Տղեն առավ բահն ու քլունկը, գետինը խոր փոս արուց, հալիվորին թաղեց: Գնաց նստեց գյամին, քեցին գնացին: Գնա՛ցին, դեմ էլան Գյուլիման-Բանովշի քաղաքին: Գյամշին գյամին կաննացրուց, լամբարները¹ վե թողուց: Տղեն ասեց.— Գյամշի, էս գյամին քե ամանաթ, կուտես, կխմես, էս գյամին կպահես, ես գնա՞մ քաղաք, մի տենամ ինչ կա:

¹ Եղթաները, (ծանր. քանափափ):

Տղեն գնաց քաղաքը, յավաշ-յավաշ ման էկավ քաղաքը, ընդի մտիկ անելով տեհավ մի դռան առաջի մի պառավ կնիկ մի մեծ թեշի ձեռին օլորում ա:

— Բարի օր,— ասեց,— նանի:

Ասեց.— Բարով, հազար բարով, նանը քեզ ղուրբան:

Ասեց.— Նանի, ինձ ղոնաղ շե՛ս վեր ունի:

Ասեց.— Խի՞ շեմ վեր ունիլ, համեցեք:

Նանը տղին տարավ տուն, տղեն տեհավ նանենց տունը դարտակ ա, ասեց.— Նանի ջան, բա ի՞նչ կա ուտելու:

Ասեց.— Որթի, ցամաք հաց, էն էլ դարի:

Ասեց.— Նանի, առ փող տամ, գնա բաղարիցը բան բե, ուտեմ, սոված եմ: Հանեց տղեն տվուց նանին մի բուռը ոսկի: Նանի ջանին էր մոննաթ, քշտըվեց, գնաց բաղարը, առավ ուտելիք, խմելիք, բերուց տուն, տղի հետ նստեցին կերան ու խմեցին:

Ասեց.— Նանի, ես դարիբ տղա եմ, ըսկի էս երկրները շեմ էկել, ի՞նչ կա էս քաղաքումը:

Թե.— Ա՛յ որթի, քաղաք ա, ի՞նչ ասես՝ կա: Մեծ մայրաքաղաք ա, թաքավորը միշին:

Ասեց.— Նանի՛, թաքավորին ի՞նչ ունի, ի՞նչ շունի:

Ասեց.— Որթի, ուզում ես դու էլ բան իմանա՞ս:

Թե.— Բա դարիպ տղա եմ, ախր ուզում եմ իմանամ:

Թե.— Որթի, թաքավորին մի ախշիկ ունի, քրքրվի էն թավուր ախշիկը:

— Նանի՛, խի՞ ես ըտենց ասում, ի՞նչ ա արել էդ ախշիկը:

Թե.— Որթի,— ասեց,— քեզ պես հարիր տղի գլուխ կտրիլ ա տվել, դրել բադանի՜ վրեն:

Թե.— Ախր նանի, պատճառն ի՞նչ ա, ընչի՞ հըմար ա կտրիլ տվել:

Թե.— Այ որթի, ինքը շատ սիրուն ախշիկ ա, արեին ասում ա՝ դու ա մի գա, որ ես դուա եմ գալի. ինչ անես, որ հնարներ ունի. ինչ տղա որ էթում ա ուղեւու, էն հնարներ ա ասում, նրանք շեն կարում հանի, նըրա հըմար էլ գլխները կտրում ա:

Ասում ա.— Նանի, էսօր մնաս բարին, էթուց էլի քու ղոնաղն եմ. Հանում ա փող ա տալի նանին, ասում ա.— Կէթաս քաղաքը,

1 Պարիսպ, (ծանոթ. բանաձևովափ):

մի ձեռք շոր կառնես քեզ հըմար, որ թաքավորի լայեղ ըլի:— Ասըմ ա տղեն ու դու ա գալի ըտեղան, էթըմ հասնըմ գյամուն, դուռը ծեծըմ ա, գյամնին դուռը բաց ա անըմ:— Բարի իրիկուն,— ասըմ ա գյամնուն:

— Աստու բարին, հաղար բարի:

Գյամնին ասըմ ա.— Թաքավորի տղա, ասա տենանք, ինչ կար, ի՞նչ չկար քաղաքըմ:

— Է, ի՞նչ ասեմ, գյամնի, ինչ ասես կա, էքուց մի լավ խաբար կրերեմ,— ասըմ ա ու քշերը ըտեղ քնըմ:

Առավոտը լիսանըմ ա, տղեն վեր ա կենըմ, էլի էթըմ քաղաքը, դուռ պահավի տունը:

Ասըմ ա.— Բարով քեզ, ա՛յ նանի:

— Հաղար բարի էկա՛ր, ջանի:

Ասըմ ա.— Նանի ջան, շորերը առել, հաղրե՛լ ես:

Ասըմ ա.— Առել եմ, որթի ջան:

— Դե բե,— ասըմ ա,— հաքի, տենանք:

Նանը շորերը բերըմ ա, հաքնըմ ա:

— Է՛ֆ,— ասըմ ա,— նանի ջան, ի՛նչ լավ սաղըմ ա, դառար վազրի կնիկ, կասես՝ օխտն օր իմ մերն ըլես:— Ասըմ ա.— Նանի, գիտաս ինչ կա՛:

Ասըմ ա.— Ի՛նչ կա, որթի ջան:

— Պըտես էթալ Գյուլինան-Բանովչին ուզիլ ինձ:

Ասըմ ա.— Ա՛յ որթի, ես ո՛նց էթամ էնտեղ, թաքավորը ինձ ախլի՛կ կտա:

Ասըմ ա.— Կտա, բան չի ասիլ,— հանըմ ա մի բուռ ոսկի տալիս ա, ասըմ ա,— Գնա:

Պահավը ոսկին առնըմ ա, ուրախանըմ, ասըմ ա.— Որ ասըմ ես, որթի, կէթամ:

Պահավը ընկնըմ ա ճամփեն, էթըմ, հասնըմ թաքավորի դուռը, խնամաքարին նստըմ ա:

Նրանց ծառեն դու ա գալի.— Հը՛,— ասըմ ա,— ի՛նչ կնիկ ես, ըտե նստել ես:

Ասըմ ա.— Էկել եմ թաքավորի ախլիկը ուզեմ իմ տղին:

Ասըմ ա.— Շատ լավ, էթամ թաքավորին իմաց տամ:

Ծառեն էթըմ ա թաքավորի կուշտը, թաքավորին գլուխ ա տալի, կաննըմ:

Թաքավորն ասըմ ա.— Բարո՞վ, հազար բարի, նանի,— տեղ ա շանց տալի, ասըմ ա,— Արի ըստե նստի: Հը՛,— ասըմ ա,— նանի, ի՞նչ ես ասըմ, ի՞նչ կա:

Ասըմ ա.— Թաքավորը սաղ ըլի, էկել եմ Գյուլինան-Բանով-շին ուզեմ իմ տղին:

Ասըմ ա.— Շա՞տ լավ ես արել, նանի: Դե, յավաշ Գյուլինան-Բանովշին կանչենք, տենանք ի՞նչ ա ասըմ:

Պառավն ասըմ ա.— Դո՛ւ գիտաս:

Մարթ են ղրկում Գյուլինան-Բանովշին կանչըմ են: Գյուլինան-Բանովշին գալիս ա թաքավորի կուշտը:

Թաքավորը ասըմ ա.— Հը, էս մեծ կնիկն էկել ա քեզ ուզի իրա տղին, կառնե՞ս:

— Թաքավորը սաղ ըլի,— ասըմ ա,— ինչի՞ չեմ առնի, կառնեմ, համա դրա տղեն իմ հնարները որ հանի, ես էլ կառնեմ:

— Պառավ,— ասըմ ա թաքավորը,— լսեցի՞ր, որ իմ ախշիկը քու տղին առնըմ ա. մենակ քու տղեն պիտի գա ըստեղ՝ տենանք, որ հնարները ասենք, տղեդ հանի, որ ախշիկը տամ տանի:

— Շատ լավ,— ասըմ ա պառավը,— էթամ ղրկեմ, գա:

Պառավը վեր ա կենըմ, էթըմ, հասնըմ տղի կուշտը: Տղեն ասըմ ա.— Հը՛, նանի՛ ջան, ի՞նչ կա, ի՞նչ չկա:

— Տո եսի՞մ, իմ որթի, ես գիտամ ի՞նչ կա, էնա փիս են, է՛լի. ասըմ ա, որ տղեդ պտի ըստեղ գա, որ հնարները ասենք, հանի, եննա մեր ախշիկը տանք իրան:

Ասըմ ա.— Շատ լա՞վ, էթամ:

Տղեն վեր ա կենըմ, էթըմ թաքավորի կուշտը, թաքավորն ասըմ ա.— Հը՛, դո՛ւ ես էն տղեն, որ իմ ախշիկը ուզըմ ես:

Ասըմ ա.— Ես եմ, թաքավորն ապրած կենա:

— Դե,— ասըմ ա,— գիտա՞ս ինչ կա, տղա: Հըրե էն մեյդանըմը, հարիւր խալվար ցորեն, հարիւր խալվար դարի, հարիւր խալվար էլ կորեկ իրար խառնած, մի տեղ շեղջ արած ա, էս մի քշերվա միշին թե իրարից ջոկեցիր՝ ախշիկը կտամ քեզ, թե չէ՝ գլուխդ կկտրենք, կղենք էս բաղանի վրեն:

Ասըմ ա.— Շատ լավ, թաքավորը սաղ ըլի:

Տղեն դու ա գալի ու դուզ էթըմ գլամատունը, ասըմ ա.— Գլամշի, թաքավորը էս թամբահը տվել ա, ո՞նց անենք, ի՞նչ դղար ֆահլա բռնենք, որ մի քշերվա միշին իրարից ջոկեն:

Դեհս են մտածըմ, դեն են մտածըմ, գյամշին ասըմ ա.— Թա-
քավորի որթի, էն ժամանակը որ մըշմեներին ճամփա շանց տվիր,
ախր նրանք ասեցին, թե որ նեղ տեղը ընկնես՝ մեզ իմաց արա:

— Հա,— ասեց,— էդ լավ ես ասըմ, էդ լավ էլավ:

Մըշմի ոտը իրար տվուց, աշխարքըմը էլ մըշմը շկար,ինչ կա-
էկան:

Մըշմեներն ասեցին.— Հը՛, Թաքավորի որթի, ի՞նչ նեղ տեղն
ես ընկել:

Ասեց.— Մըշմեներ, ձեր աստու սիրուն, ըսենց մի նեղ տեղ
եմ ընկել, պըտի մի բան անեք:

Թե.— Ի՞նչ բան:

Տղեն ասեց.— Թաքավորը հարիր խալվար ցորեն, հարիր խալ-
վար դարի, հարիր խալվար կորեկ իրար ա խառնել, պըտի ջոկեք,
ջոկ-ջոկ շեղջ անեք:

Մըշմեները ասեցին.— Շատ լավ, դու արի մեզ տեղը շանց տու:

Թաքավորի տղեն դրանցից մի քանիսը վե կալավ, տարավ տե-
ղը շանց տվուց, էկավ: Մութն ընկավ. ինչ դդար մըշիմ կար՝ էկան,
հիրեք մասի բաժանվեցին, մի մասը ցորենը կրեց, մի մասը՝ դա-
րին, մի մասը՝ կորեկը, տարան ջոկ-ջոկ տեղ շեղջ արին, ընենց որ
իրա տակի ֆողն էլ մնաց տակին: Պրծան մըշմեները, մնաս բարով
ասեցին ու գնացին: Տղեն էդ քշեր ընչար լիս դարավուլ մնաց,
ասեց.— Չըլի թե թշնամին գա, խառնի:

Առավոտը լիսացավ, գնաց Թաքավորի կուշտը, ասեց.— Թա-
քավորն ապրած կենա, համեցեք, տեհեք, ջոկել եմ:

Թաքավորը վե կալավ իրա նազիր-վազրին, գնացին տեհան-
ընենց մի ջոկել ա զարմանալի, իրա զորքն էլ որ թուփ ըլեր, չէր
գարա էդպես ջոկի:

Թաքավորն ասեց.— Ապրես, ա՛յ տղա, արժան ա որթի, քեզ:

— Դե,— ասեց,— գնա քու տեղը, քու մորն էլ եննա ասա գա:

Գնաց իրա մոր կուշտը.— Հը,— ասեց,— որթի ջան, ի՞նչ
արիր:

Ասեց.— Նանի ջան, բանն աչող ա, էլի պտի գնաս Թաքավորի
կուշտը, տե՛ս, էլի ի՞նչ ա ասըմ:

Ասեց.— Շատ լավ, էթամ:

Պառավը հաքավ կրկին թամուզ շորերը, գնաց Թաքավորի
կուշտը, էս հետը առանց հրամանի նեքսե մտավ Թաքավորի կուշ-

տը թաքավորին գլուխ տվուց, կաննեց: Թաքավորը տեղ շանց տվուց, նստեց:

Ասեց.— Նանի՛, ապրի քու տղեն, շատ դռնաղ էր, հըմի էլ մի բան կա,— ասեց,— էն էլ հանի, իմ ախշիկը տանի:— Ասեց.— Նանի՛, հըրե՛ն, էն պուճուր կոնդը տենը՞մ ես:

Պառավը թե.— Տենըմ հմ:

Ասեց.— Իմ հոր մուհրը մի շայնրկի վրեն տված, մեշը անմահական ջուրը լիքը, անմահական խնձորը միշին, էն կոնդի տակին ա, եփ որ քու տղեն էն կոնդը օխտը սհաթըմը վե կալավ ու իմ շայնիկը բերուց ինձ, ախշիկա կտամ:

Ասեց.— Շատ լավ թաքավոր:

Ասեց ու պառավը հեռացավ թաքավորի կշտից, էկավ տղի կուշտը:

Տղեն ասեց.— Հը՛, նանի ջան, ի՞նչ կա:

Ասեց.— Ո՛րթի, հըմի էլ ասեց՝ էն կոնդի տակին իմ հոր շայնիկն ա, մեշը անմահական ջուր, անմահական խնձոր, թե օխտը սհաթըմը հանեցիր՝ զաթի ախշիկը կառնես կէթաս, թե չհանեցիր՝ գլուխդ կկտրեն:

— Դե որ ասել ա, պըտի հանենք, թե չէ գլուխս թող կտրի:

Տղեն ասեց ու թողեց գնաց գյամին, գնաց գյամշու կուշտը, ասեց.— Գյամշի, ի՞նչ անենք, ախր հըմիկ էլ էս բանն ա ասել:

Գյամշին ասեց.— Բա՛, էդ ի՞նչ դժար ա:— Ասեց.— Թաքավորի սրթի, էն վախտը, որ ղշի ճտերը աղատեցիր, դուշը քեզ բմբուլը տվուց, որ նեղ տեղն ընկնելուա տաս. մի կանչի տենենք ի՞նչ ա ասըմ:

Տղեն բմբուլը իրար քսեց, դուշը թուլալեն էկավ:

— Հը,— ասեց,— Թաքավորի որթի, ի՞նչ նեղ տեղն ես ընկել:

Տղեն ասեց.— Զմբուլթ դուշ, իմը՝ դու, քունն՝ աստված, ըսենց մի նեղ տեղ եմ ընկել, պըտի ճար անես:

— Հա՛յ,— ասեց,— մի իրեք տարի աղաք ըլեր, մեծացել եմ, հա՛մա ինչ արած, գնա օխտը որց ոչխար¹ բե, ուտեմ, էթամ շայնիկը հանեմ, բերեմ:

Տղեն էթըմ ա, օխտը որց ոչխար ա բերըմ, օխտն օր էլ թաքավորից հրաման առնըմ:

¹ Իրեք տարեկանից բարձր կրտած խոյ, (ծանոթ. բաճառացի և բաճառավաճի):

Ձմրուտթ դուշը օրը մի որոց ուտըմ ա, օխտն օրը որ թամամըմ ա, ասըմ ա.— Գիտեմ¹ս ինչ կա, թաքավորի տղա. կէթաս էն կոնդիցը մի հինգ լոթ¹ հեռավորութան մի խոր փոս կքանդես, նի կմննես էն փոսի մեշը, ես պըտի նի ըննեմ երկինքը, ընդիան թևերս թափ տալով պըտի դամ, որ էդ կոնդը պատուի մեշտեղիցը. դու էլ դայիմ կաց էն փոսըմը, չվախենաս: Մտիկ արա. կոնդը որ պատուեց, շայնիկը էրեաց, դու դուա արի, շայնիկը վե կալ ու հեռացի:

Ասեց.— Շատ լավ:

Ինչ որ դուշն ասեց, տղեն էլ կատարեց: Դուշը էլավ երկինքը, ընտելան թևերը թափ տալով որ էկավ, էտ կոնդը մեշտեղից պատըմեց, շայնիկը բաց էլավ: Տղեն գնաց շայնիկը վե կալավ ու հեռացավ: Դուշը էլի գնաց իրա գործին: Տղեն էլ գնաց գյամատունը: Գյամշին ասեց.— Բերի՞ր:

Թե.— Բերել եմ:

— Դե, որ,— ասեց,— բերել ես, էս մի բանն էլ ես ասեմ: Գնա,— ասեց,— քաղաքիցը մի շայնիկ առ բե, էս ջուրն ու խնձորը ածենք էն շայնըկի մեշը, ժամանակին քեզ կհարկավորի: Խամ ջուր, մի կարմիր խնձոր քցենք մեշը տանք թաքավորին, էն իրա հոր մուհիցը կըննանի իրա շայնիկը:

Ինչ որ ասեց՝ տղեն էլ կատարեց, վե կալավ թաքավորի շայնիկը տարավ տվուց թաքավորին: Թաքավորը մտիկ արուց մուհիին, տեհավ որ իրենցն ա, ասեց.— Ապրիս, այ տղա, հալալ ա իմ ախշիկը քեզ:

Կանչեց ախշկանը, ասեց.— Որթի, ինչ ասել ենք, էս տղեն կատարել ա, հըմի ի՞նչ ես ասըմ:

— Ինչ ասեմ, թաքավոր, էնա պըտի առնեմ էլի, համա,— ասեց,— թաքավոր, էքուց ես քառասուն ախշկա հետ միասին կհաքնըվենք, կէթանք բաղը, էն տղեն թող գա, ում որ ջոկեց, առնի էթա:

Տղեն գնաց գյամատունը, ասեց.— Գյամշի, հըմի էլ ըսենց ասեց, ախր ես ախշկանը ըսկի չեմ տեհել, ես ո՞նց ճանաչեմ: Մտածեցին, գյամըշին ասեց.— Էն ժամանակը մենք մեղուներին ճամփաշանց տվինք, հտի ճանճը թևը տվուց, ասեց. «Նեղ ընկնելուա մեզ իմաց արա՞»: Կանչի, տենանք ի՞նչ կասեն:

Տղեն մեղրաճանճի թևը քսեց իրար, մեղրաճանճերը էկան,

¹ Քալլ, (ծանոթ. բառապատկեր):

ասեցին.— Հը՛, Թաքավորի որթի, ի՞նչ կա, ի՞նչ նեղ տեղ ես ընկել, որ մեզ ուզըմ ես:

Ասեց.— Ծանճեր ջան, ըսենց մի բան ա պատահել, պըտի օքնեք:

Ասեցին.— Շատ լավ, որ նրանք կէթան իջին, դու էլ հետները կէթաս, մենք էլ էրթկումը կգանք, որին որ վրա կտանք, նա ա Գյուլինան-Բանովչեն, կգաս ու դայիմ կրոնես:

Առավոտը տղեն վե կացավ գնաց բաղը, տեհավ ախլիկներ էկան, քառասուն ախլիկ, մինը մնիցը սիրուն, իշկա էլ¹ մի տեսակ շորերով: Տղեն ասեց.— Յարաք ասումած, ըստոնց ո՞րն ա Գյուլինան-Բանովչեն:

Ախլիկները բարե տվին տղին, անց կացան: Տղեն մտիկ արուց, տեհավ ճանճերը էկան, ճանճերն էն ղդար շատ էին, որ արևի աղաքը առել էին, էկան էն ղդարն էլ² Թափեցին Գյուլինան-Բանովչի գլխին: Տղեն գնաց ու ձեռը բռնեց, ասեց.— Օրհնած ճանճեր, թողեք հեռացեք:

Ծանճերը թողին հեռացան: Կուտը բռնեց, ասելուն, խոսալուն էկան Թաքավորի կուշտը:

Թաքավորն ասեց.— Որթի, արժան ա քեզ իմ ախլիկը: Հըմի,— ասեց,— որթի, ի՞նչ ես ասըմ, ուզըմ ես ըստե՞ղ կենաս, թե հետդ տանես:

Տղեն ասեց.— Թաքավորն ապրած կենա, ես էլ մի Թաքավորի որթի եմ, պըտի տանեմ իմ հորը հանձնեմ:

Թաքավորն ասեց.— Շատ լավ, ընչո՞վ պըտի էթաք:

Ասեց.— Թաքավոր, ինձ գյամի ունեմ, ամեն ինչ պատրաստ, էթանք, տեհեք իմ գյամին:

— Դե՛հ, էթանք:

Թաքավոր-Թաքուհի, իրա նազիր-վազիրը գնացին գյամին տանալու:

Գնացին հասան գյամու կուշտը, նի մտան գյամին, տեհան օ՛ֆ, շատ լավ գյամի ա: Ասեց.— Հավան եմ, որթի, լավն ա:

Էդտեղ նստեցին, հանգստացան, կերան խմեցին, ետ դառան: Թաքավորը իրա ախլիկա բաժինը պատրաստեց, տվեց տղին, ճամփու դրուց:

¹ Բուրուն էլ, (ծառք. քաճախալաֆի):

² Այնքան էլ, (ծառք. քաճախալաֆի):

Տղեն ու ախշիկը նստեցին գյամին, գյամշին գյամին քշեց։ Գնացին հասան ծովի կեսը, Գյուլինան-Բանովշեն ասեց.— Դավիթ, ի՞նչ հաղալու բան ունես՝ մի քիչ հաղ անենք։

Ասեց.— Գյուլինան-Բանովշա, պապիդ անմահական խնձորն ու շուրը բերել եմ, ուզեմ ես, բերեմ՝ հաղ անենք։

Ասեց.— էտ ինչ լավ ես արել, դե բեր,— ասեց։

Դուրս գալու բաց արեց, շայնիկը հանեց, տվուց ախշկանը։ Ախշիկը շատ ուրախացավ։ Խնձորը հանեց, գյամու մի դիհը ինքը կայնեց, մի դիհը Դավիթը, իրար քցեմ, հաղ ին անում։ Մեկ էլ ախշիկը խնձորը քցեց, փանջարովը ընկավ ծովը, մին էլ տեհան՝ գյամին ետ դառավ դըբա ախշկա հոր տունը։

Ախշիկն ու տղեն.— Վայ, աստված ջան, էս ինչ էլավ,— ասում են ու լաց ըլնում։ Մեկ էլ ձուկը ծովիցը դեմը դեմ տվուց ու գյամին կայնացրուց։— Հը՛, — ասեց,— թաքավորի որթի, ի՞նչ նեղ տեղն ես ընկել, ասա տենանք։

Ասեց.— Ամա՛ն, ձուկ ջան, մի հնար արա, ախշիկը խնձորը քցեց ծովը, գյամին ետ ա դառել իրա հոր տունը։

Ձուկը իրա ձկներին ասեց.— Հը՛, որտեղ ըլի՝ խնձորը քթեք քերեք։— Ձկները էն սհաթը խնձորը քթան, բերին։

Տղեն խնձորն առավ, դրուց շայնդկի մեշը, դրուց դուրս մեշը, դուրը շինեց։ Գյամին ետ դառավ դըբա Դավիթի երկիրը։ Գնա՛ց, ծովը կտրեց, դուա էկավ դրադը։

Արի, խաբարը հարցնենք թաքավորիցը. թաքավորը տեղից զորք, զորապետ վե կալավ զնաց դըբա ծովը՝ Գյուլինան-Բանովշի առաջը։

Ըտեղ Դավիթը ասեց.— Գյուլինան-Բանովշա, ընչար հըմի մենք քիր ու ախպեր ենք ըլել, սրանից ետն էլ քիր ու ախպեր կմնանք, ես քեզ բերել եմ էս տղի հըմար։

Ըտեղ մխելի Գյուլինան-Բանովշեն տխրեց։ Թաքավոր, թաքուհի, նազիր-վազիր էկան բարովեցին, ծովի դրաղիցը կուտ-կոի տվին, քեֆ անելով բերին հասցրին իրենց տեղը։ Ըտեղ օխտն օր, օխտը քշեր հարսանիք արեցին։ Հարսանիքը նստած վախտը Գյուլինան-Բանովշեն տեհավ, որ իրան բերող տղեն ըստեղ չի. ասեց.— Թաքավոր,— ասեց,— էս հարսանիքը էն տղի հունարն ա, խի՞ չես էն տղին էլ կանչում ըստեղ։

Թաքավորը իրա սանիկին ասեց, թե.— Ղրկա քու հավատարիմը գաւ։— Ղրկեցին, Դավիթը էկավ։ Է՛հ, ախշիկը կանչեց, իրա կշտին նստացրուց, կերան, խմեցին, հացկերութունն էլ պրծավ, հըմի էլ ամենքը իրանց հըմար հաղըմ են, ուրախութուն անըմ։

Ջհըդի Դավիթը հայի Դավթին ասեց.— Ա՛րի՛ էթանք մխելի՛ ման գանք։ Դուա էկան, գնացին քաղաքից դուա թաքավորական ախպուր կար, նստեցին կողքին, կերան խմեցին։ Գյուլինան-Բանովշեն դուրբինով մտիկ էր տալի էտ էրկսին, թե ինչ են անըմ։ Մեկ էլ տեհավ, որ ջհըդի Դավիթը քաշեց խանչալը, տուց հայ Դավթի մեշքին, արինը չըռաց.— խտըտեցին, տարան կոխեցին շընղըլի՛ տակը։ Մի քիչ եննա ջհըդի Դավիթը ուրախ-ուրախ էկավ տուն։ Գյուլինան-Բանովշեն վե կալավ իրա ղարավաշներից մինը, մեկ էլ անմահական ջուրն ու խնձորը, գնաց էդ ախպուրը, շընղըլի միշից Դավթին հանեց, բերեց յարեքը վաց, անմահական ջուրը լցրուց վրեն, անմահական խնձորը քթին դեմ արեց, ֆոքին էկավ տեղը։

Դավիթն ասեց.— Օ՛ֆ, էս ինչ լավ է՛լավ, որ ես սաղացա։

Ախշիկն ասեց.— Ա՛յ տնաշեն, էտ դու նրան ի՞նչ իր արել, որ քու արած լավութան տեղակ քեզ բերուց ըստեղ սըպանեց։

Ասեց.— Գյուլինան-Բանովշա, ես երթվիլ ի, որ մահանամ, հարութեն առնեմ, նոր պատմեմ։

— Դե ասա, տենանք։

Ասեց.— Էն տղի կոխ բաղմանդը իմն ա, ես եմ էդ թաքավորի սանիկը, նա ինձ խափեց, բաղմանդը ինձանից առավ ու երթըմ տվեց, որ ոչ մի մարթի բան չասեմ, ընչար որ մեռնեմ, նոր հարութան օրն ասեմ։ Հըմի որ մեռել եմ ու հարութուն առել, ասըմ եմ։

Գյուլինան-Բանովշեն ասեց.— Դե որ ըտենց ա, էթանք վիրե թաքավորի մոտ, ես գիտամ էն։

Վե կացան, գնացին թաքավորի կուշտը։ Գյուլինան-Բանովշեն ասեց.— Թաքավորը սաղ ըլի, ինչքան հարսանքավոր կա թող թուր ըլի ըստեղ, ես մի քանի խոսք ունեմ ասելու։

Իշկա էլ թուի էլան, Գյուլինան-Բանովշեն ասեց.— Թաքավոր, էս տղեն քու ի՞նչն ա, որ էս ղդար ծախս ես անըմ, թաքավորութունդ տալիս ես սրան։

Ասեց.— Իմ սանիկն ա։

1 Կարկառ, (ծանոթ. բանառավաֆի)։

Ասեց.— Բա էս տղեն քու ի՞նչն ա, որ ինձ բերուց:

Թաքավորն ասեց.— Էդ էլ իմ սաճիկի հընգերն ա:

Ասեց.— Որ քու սաճիկի հընգերն էր, խի՞ էր սրան մորթըմ, կոխըմ չընդըլի տակը, որ ես ու իմ ղարավաշն ենք գնացել, հանել, ղավացրել բերել ըստեղ:

Թաքավորն ասեց.— Սանիկ, ըտե՞նց ես արել:

Ասեց.— Չէ՛, Թաքավոր, ես ըտենց չեմ արել:

Գյուլինան-Բանովշեն ասեց.— Այ տղա, դեհ դու ասա, քու գլխիդ ի՞նչ ա հաղացել:

Հայի Դավիթը գլխանց պատմեց, թե ոնց խափեց իրեն, բազմանդը առավ ձեռիցը, եննա էլ տարավ սըպանեց. Գյուլինան-Բանովշեն էկավ հանեց սաղացրեց:

Թաքավորը ասեց.— Այ տղա, ըտե՞նց ա:

Ասեց.— Ըտենց ա:

— Դե, — ասեց, — ջամիաթ, ի՞նչ անենք սրան:

Ասեցին.— Թաքավոր, կտոր-կտոր արեք:

Թաքավորը կանչեց.— Ջանլա՛թ:

Ջանլաթը էկավ էդ ջհըղի տղին դրեց տախտակի վրին, կոտորեց, մեծ թիքեն թողեց հանգաջը:

եննա, նորից օխտն օր, օխտը քշեր հարսանիք արին, Գյուլինան-Բանովշին պսակեցին Դավթի հետ, դրին Թաքավոր:

Նրանք հասան իրենց մուրաղին, դուք էլ հասնեք ձեր մուրաղին:

